

РЕШЕНИЕ

№ 1406

гр. София, 04.12.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 4-ТИ ГРАЖДАНСКИ, в публично заседание на шести ноември през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Диана Коледжикова

Членове: Мария Яначкова
Десислава Б. Николова

при участието на секретаря Нина Ш. Вьонг Методиева
като разгледа докладваното от Диана Коледжикова Въззивно гражданско дело № 20231000500907 по описа за 2023 година

Производството е по реда на чл. 258 и сл. от ГПК.

С решение № 260065 от 12.01.2023 г. по гр.д. № 11484/2019 г. Софийски градски съд е отхвърлил предявените от Т. Д. П. срещу В. П. С., Д. Ж. П., В. П. Я., Б. Н. А., А. Л. Г., Ю. А. К., Г. К. К. и Л. Л. А. искове с правно основание чл.45 от ЗЗД вр. Чл.216, ал.3 от ЗМВР за заплащане на сумата 30 000 лв., претендирани като обезщетение за неимуществени вреди от умишлени нарушения на ответниците по време на ареста на ищеца на 28.05.2015 г.

Решението се обжалва с въззивна жалба от ищеца Т. П. като неправилно. Оспорват се фактическите и правни изводи, че липсват доказателства ищецът да не е бил призован за явяване в РПУ, както и че заповедта за задържането му е законосъобразна; че ищецът е бил уведомен за възможността да обжалва задържането си и нямало пречки да го направи; че ответниците не са отговорни за невъзможността да му осигурят храна, за отказа да му разрешат телефонен разговор с посолството на САЩ, за непридвижването на подадена до съда молба-жалба. Оспорва се изводът на съда, че действията на ответниците не са били координирани с цел саморазправа с ищеца. Въззивникът поддържа, че съдът не е анализирал доказателствата, установяващи участието на ответника С. в тази саморазправа. Не е обсъдено воденето от ищеца на дела срещу СО и подаването на сигнали срещу главния юрисконсулт И..

Жалбоподателят моли решението на СГС да бъде обезсилено, а предявеният иск да бъде изцяло уважен.

Ответниците Ю. К., В. С., А. Г., В. Я. и Г. К. оспорват жалбата като неоснователна, останалите ответници не изразяват становище.

Софийският апелативен съд, като прецени събраните по делото доказателства и взе предвид наведените във въззивните жалби пороци на атакувания съдебен акт, намира за установено от фактическа и правна страна следното:

Съгласно разпоредбата на чл.269 от ГПК въззивният съд се произнася служебно по валидността на решението, а по допустимостта – в обжалваната му част, като по останалите въпроси е ограничен от посоченото в жалбата. Съгласно разпоредбата на чл.269, изр.2 от ГПК по отношение на правилността на първоинстанционното решение въззивният съд е обвързан от посоченото от страната във въззивната жалба, като служебно има правомощие да провери спазването на императивните материалноправни разпоредби, приложими към процесното правоотношение.

С оглед изложеното съдът приема, че обжалваното решение е валидно и допустимо. Като краен резултат, първоинстанционното решение е правилно и не страда от пороците, посочени във въззивната жалба.

Предявен е иск за заплащане на обезщетение за неимуществени вреди на деликтно основание, претърпени от ищеца от умишлените действия на ответниците, служители в 8-мо РПУ София, при задържането му в ареста на полицейското управление на 28.05.2015 г. Вредите се изразяват в оказан тормоз – с начина на извършване на ареста на ищеца, който бил поканен на разговор в управлението; неуведомяването му, че може да обжалва заповедта за задържане; отказа да му бъде предоставена възможност да се обади и да съобщи за задържането си; оставянето му без храна за 24 часа; отказа да съобщят на Посолството на САЩ и на консула, че е задържан чужд гражданин; неизпращането на подадена молба до съда. Твърденията на ищеца са, че като дългогодишен граждански активист подавал стотици сигнали и жалби за нарушения на Столична община – район Искър и на 8-мо РПУ. По жалбите му били образувани множество дела. За да принудят ищеца да престане с подаването на жалби и сигнали, ответниците задържали ищеца в ареста, защото искал да убие главния юрисконсулт на район Искър, и всячески му оказвали тормоз през време на престоя в ареста. Счита, че ответниците са му устроили номер, за което предварително са се сговорили. Досъдебното производство срещу него било образувано с единствена цел да бъде арестуван и сплашен, което било видно от липсата на извършени действия, включително на неговия разпит, и от прекратяването му след освобождаването на ищеца от задържането.

Вредите се изразяват в страх за живота; усещане за заплахата да спре ищецът да води дела срещу общината; силен стрес, чувство за безизходица, неизвестност, безпомощност, унижение, несигурност; разрушаване доверието в демократичната държава.

Ответниците В. С., А. Г., В. Я., Ю. К. и Л. А. оспорват иска, останалите ответници не изразяват становище.

Съгласно чл. 216, ал.2 от ЗМВР служителите на МВР не носят

имуществена отговорност пред увредените граждани щом са причинили вреди при или по повод на служебните си задължения по непредпазливост. Изключение е предвидено в разпоредбата на чл. 216, ал. 3 от ЗМВР, с която са уредени три хипотези, при които искът за обезщетение може да бъде предявен направо срещу служителите, по общия ред на ЗЗД.

Служителите на МВР носят имуществена отговорност лично, по общия ред, ако са причинили вреди умишлено или в резултат на престъпление или вредите са причинени не при или по повод изпълнение на служебните задължения. Една от предвидените хипотези изисква увреждането да е настъпило при умисъл на служителите на МВР при изпълнение на служебните им задължения и това е твърдението на ищеца по делото - че е увреден умишлено от ответниците в качеството им на служители на МВР при изпълнение на служебните им задължения.

За да се ангажира отговорността на служителите на МВР по посочения ред, следва да се установи освен умисъл при увреждането, и фактическият състав на чл.45 от ЗЗД, доколкото имуществената отговорност се носи на деликтно основание и се търси по общия ред. Разпоредбата на чл.45 и сл. от ЗЗД прогласява общото правило, че всеки е длъжен да поправи вредите, които виновно е причинил другиму. В ал.2 на чл.45 от ЗЗД законодателят е създал презумпцията, че вината на увреждащия се предполага до доказване на противното. В тежест на ищеца е да установи и твърдяната форма на вина – умисъл. Умисъл е налице, ако ответниците са знаели, че извършват нарушения, съзнавали са общественоопасния характер на деянията си, предвиждали са техните общественоопасни последици и са целели или са допускали настъпването на вредоносния резултат, на тези последици. Дали е налице умисъл в неговите две разновидности – пряк или евентуален, или се касае до непредпазливост – съзнавана или несъзнавана, се определя от обективните обстоятелства. Обезщетение на процесното основание, съгласно чл.51 от

ЗЗД се дължи за всички вреди - имуществени и неимуществени, пряка и непосредствена последица от увреждането.

Съгласно изложеното, в тежест на ищеца е да установи наличието на противоправни действия и бездействия, предприети от ответниците, които са му причинили вреда, както и причинната връзка между действията и вредата. От установените факти по делото трябва да следва извод за наличие на умисъл у ответниците за увреждане на ищеца. Установените по делото обстоятелства трябва да сочат на извод, че с посочените от ищеца действия и бездействия ответниците са целели или допускали настъпването на посочените вреди - възникването у него на чувства на страх, безизходица, безпомощност, унижение, заплахата и т.н.

Първоинстанционният съд е разгледал заявените в исковата молба правопораждащи факти, с оглед на което произнасянето е допустимо. Пред настоящата инстанция няма развити оплаквания за допуснати от първоинстанционния съд пропуски при докладването на делото, за непълнота на доклада на съда.

Установява се, че на 27.05.2015 г. в 8 РУ на Полицията-СДВР е образувано досъдебно производство № 997/2015 г. срещу ищеца Т. П. за това, че в периода 18-25.05.2015 г. в условията на продължавано престъпление се е закарал с престъпление против личността на длъжностно лице – Р. И., служител на СО-район Искър, което е могло да възбуди основателен страх за осъществяване на закарата – престъпление по чл.144, ал.2 от НК. ДП е започнало със съставянето на протокола за разпит на свидетеля Р. И. от ответника Д. П., в качеството му на разследващ полицаи.

По делото не се спори, че на 28.05.2015 г. в 16,10 ч. ищецът бил задържан в 8 РПУ въз основа на издадена от ответника В. Я. заповед за задържане. На бланката, върху която е попълнена заповедта, е напечатан текст, че задържаният има право да обжалва задържането, без да е посочен органът за обжалване. Няма данни преди задържането на ищеца да му е била изпращана призовка за явяване в полицейското управление. Подписана е декларация, в която ищецът е посочил, че желае за задържането му да бъде уведомено посолството на САЩ. На 29.05.2015 г. ищецът е участвал в провеждане на следствени действия разпознаване и вземане на образци от подпис и почерк, след което е освободен от ареста в 15,50 ч.

По делото е представен паспорт на името на ищеца, издаден от Държавния департамент на САЩ, с валидност 2009-2019 г. Няма данни ищецът да е уведомил ответниците при задържането си, че е бил гражданин на САЩ. Заедно с това не се спори, че той е български гражданин. Не се спори, че посолството не е било уведомено за задържането на ищеца, както и че ищецът не е провел разговор със служител на посолството, докато е бил в ареста. Не се спори, че по време на престоя си в ареста ищецът не е получил храна, като се установява, че за 2015 г. първото зареждане с храна за задържани лица е извършено на 10.06.2015 г.

По делото е представена молба от 29.05.2015 г., написана от ищеца и адресирана „до ВАС“. В нея ищецът сочи, че е задържан в 8 РПУ, което пречатства явяването му за 01.06.2015 г. в съда. Поискано е да бъде доведен принудително на делото. Твърденията на ищеца, че е написал молбата, докато е бил в ареста, и е предал същата на ответника П., за да я изпрати до ВАС по посочения номер на дело по описа на АССГ, не са оспорени от ответниците. Настоящият състав не намира от текста на молбата да следва, че същата представлява жалба срещу задържането му, както се твърди във въззивната жалба. Независимо от това служителят, приел молбата, е бил длъжен да я изпрати до ВАС, доколкото по силата на чл.73 от ЗМВР на лицето, задържано при условията на чл. 72, ал. 1, т. 1 – 4 от с.з., не могат да му бъдат ограничавани други права освен правото на свободно придвижване. Следователно ищецът е имал право да изпрати въпросната молба по делото във ВАС и служителите са били длъжни да я придвижат.

Образуваното срещу ищеца ДП е прекратено с постановление от 11.11.2015 г. Както се сочи във въззивната жалба, ищецът е получил обезщетение от ПРБ за незаконно образуваното срещу него наказателно производство.

Въз основа на изложената фактическа обстановка съдът прави следните правни изводи: Ищецът претендира от ответниците обезщетение за вредите, които са му причинили умишлено при процесното задържане, като счита, че срещу него е упражнен полицейски произвол. Основателността на претенцията е предпоставена от установяването на умисъл у ответниците за увреждане – установяване, че ответниците са знаели, че извършват нарушения, съзнавали са общественотоопасния характер на деянията си, предвиждали са техните общественотоопасни последици и са целели или са допусkali настъпването на вредоносния резултат, на всяването у ищеца на уплах, страх, чувство на безпомощност, унижение.

Такъв извод не може да се направи от установените по делото обстоятелства. За издаването на заповедта за задържане на ищеца е било налице основанието на чл.72, ал.1, т.1 от ЗМВР и самият ищec не твърди задържането му да е било незаконосъобразно. Изрично в молбата си от 30.01.2020 г. е посочил, че задържането му било напълно законосъобразно. Той се оплаква, че начинът на задържането му и отношението към него по време на задържането сочат на умисъл у ответниците да го сплашат, измъчат психически и физически, да го „премажат“, за да прекрати гражданската си активност.

Искът е неоснователен. На първо място, неоснователно се поддържа, че досъдебното производство било образувано само, за да се осъществи задържането на ищеца. Обстоятелството, че ищецът не е бил разпитан, не налага такъв извод. Установява, се че са били налице данни за извършено престъпление, съдържащи се както в изходящи от ищеца писмени доказателства, така и в свидетелските показания. При задържането са осъществени следствени действия разпознаване и снемане на образци, следователно то не е било самоцелно. Впоследствие са били назначени и изготвени експертизи. Развитието на досъдебното производство опровергава становището на ищеца, че не е имало основание за започването му и че то е образувано само за да бъде задържан и тормозен ищецът.

На следващо място – нито начинът на задържането – без призоваване, а чрез използване на присъствието на ищеца в сградата на РУП по друг повод, нито отказът на ответниците да съобщят в посолството на САЩ за задържането на ищеца (който отказ не е незаконосъобразен по аргумент от чл.74, ал.2, б.„д“ от ЗМВР), нито оставянето му без храна, доколкото такава не е била осигурена по съответния ред, могат да се тълкуват като действия, чрез които ответниците са целели увреждането на ищеца. В декларацията той е посочил, че е уведомен за правото на свиждания и получаване колети и храни. Няма твърдения ищецът да е искал да му бъде предоставена храна от негови близки и това да му е отказано.

Не е такова действие и неизпращането на молбата до ВАС, на която ищецът придава значение, каквото не следва от нейния текст. Следва да се посочи, че ищецът е освободен преди датата на съдебното заседание, за което е написал молбата и за което е искал да бъде принудително доведен.

Относно непосочването пред кой орган може да се обжалва заповедта за

задържане, това също не може да се счете за умишлено бездействие, целящо тормоз над ищеца. Това обстоятелство не е в пряка причинна връзка с вредите на ищеца предвид липсата на данни ищецът да е поискал да подаде жалба както в момента на задържането си, така и след освобождаването си.

Полицейското насилие и произвол не се толерират от демократичното общество. Като гарант на спазването правата на гражданите, при установяване на прояви на полицейски произвол съдът дължи да предостави защита и да присъди справедливо обезщетение за претърпени вреди от такива действия и бездействия. Конкретните вреди при наличие на умишлено нарушение на правилото да не се вреди другиму и техният размер следва да бъдат доказани в процеса и да са резултат от недобросъвестното поведение на ответниците по иска. Само в този случай за причинени вреди вследствие на извършените нарушения от виновното лице се дължи обезщетение.

Доказването за посочените в исковата молба правопораждащи претенцията факти не означава доказване твърдението на ищеца за наличие на умисъл у ответниците да го увредят. Необходимо е от тези факти логически да следва извод за умисъл, за наличие на знание у ответниците, че действията и бездействията им са незаконосъобразни и че те са ги предприели, допускайки или целейки да причинят вреди на ищеца. Съдът може да установи наличието на умисъл у увреждащото лице като изследва неговите действия и бездействия при извършването на твърдения деликт, но в случая не се установява поведението на ответниците при задържането на ищеца да е било мотивирано от желание да го увредят или те да са допускали настъпването на вредата. Ето защо настоящата инстанция приема, че не се установява умисъл за увреждане на ищеца.

Не е налице хипотезата на чл.216, ал.3, предл. първо от ЗМВР за ангажиране отговорността на ответниците за вреди. Предвид изложените мотиви съдът приема, че предявеният иск за заплащане на обезщетение за неимуществени вреди на деликтно основание е недоказан по основание и като такъв следва да бъде изцяло отхвърлен.

Изводите на двете съдебни инстанции съвпадат. Обжалваното решение следва да бъде потвърдено като правилно и законосъобразно.

По разноските: Ответниците В. С., А. Г. и Ю. К. са представлявани от адв.В. Б. и адв.И. Х. по реда на чл.38, ал.1 от ЗА. За предоставената безплатна правна помощ в полза на всеки от двамата адвокати следва да се присъди възнаграждение в размер на по 3050 лева, изчислено на основание чл.7, ал.2, т.4 от Наредба № 1/2004 г. Ответникът В. Я. е направил разноски за заплатено адвокатско възнаграждение в размер на 800 лева. За тези разноски въззивникът следва да бъде осъден да заплати в полза на В. Я..

По изложените съображения съдът

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение № 260065 от 12.01.2023 г. по гр.д. № 11484/2019 г. Софийски градски съд.

ОСЪЖДА Т. Д. П. от гр.***, ж.к. „***“, бл.***, вх.***, ап.***, с ЕГН ***** да заплати на В. П. Я. от гр.***, ул.“***“ № *** сумата 800 (осемстотин) лева, както и да заплати на адвокат И. Х. от САК, ж.к.“***“, бл.***, вх.***, ап.*** и на адвокат В. Б. от САК, гр.София, пл.“Славейков“ № 11, ет.1, офис 5 възнаграждение по чл.38, ал.2 от ЗА в размер на 3050 (три хиляди и петдесет) лева на всеки от двамата адвокати.

Решението подлежи на касационно обжалване пред ВКС в едномесечен срок от връчването му.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____